

VTV:n evästyksiä vaalikaudelle 2023–2027

18.4.2023

A blurred city street scene with a large blue text box overlaid. The background shows a busy street with people, cars, and buildings. The text box is dark blue with white text.

Evästyksiä hallitusohjelmavalmisteluun tueksi talous- ja hallintopolitiikan keskeisistä aiheista

[Linkki julkaisuun](#)

Toimintaympäristön haastava tilanne vaatii talous- ja hallintopolitiikan määrätietoisia toimia

- Esimerkiksi ilmastonmuutos, väestön ikääntyminen, digitalisaatio, työn murros ja datatalouden merkityksen kasvu vaikuttavat kauaskantoisesti.
- Päätyneen vaalikauden kriisitilanteissa julkisia menoja lisättiin, ja valtion velka kasvoi.
- Julkaista taloutta ja valtiontaloutta koettelevat myös energiakriisi, inflaatio ja korkotason nousu.
- **Tarvitaan määrätietoisia toimia, jotta julkinen talous voidaan saattaa kestäväälle pohjalle.**
- VTV:n evästykset perustuvat finanssipolitiikan valvonnan ja vuosina 2019–2023 julkaistujen tarkastusten ja niiden jälkiseurantojen keskeisempiin havaintoihin ja johtopäätöksiin.
- Kaikki VTV:n raportit ja tarkastuskertomukset löytyvät: **[vtv.fi/julkaisut](https://www.vtv.fi/julkaisut)**

VTV:n evästyksiä vaalikaudelle 2023–2027

1. Julkinen talous vahvistuu suunnitelmallisella finanssipolitiikalla
2. Viranomaisten selkeä vastuunjako ja valmiit yhteistyökäytännöt tukevat kriiseissä ja häiriötilanteissa
3. Toimivat etuudet ja julkiset palvelut turvaavat osaltaan hyvinvointivaltion perustaa
4. Ulkoiset ja sisäiset muutokset haastavat valtionhallintoa uudistamaan toimintatapojaan

1. Julkinen talous vahvistuu
suunnitelmallisella finanssipolitiikalla
- sekä meno- että verotoimet tarpeen

Finanssipolitiikan valvonnan ja tarkastuksen huomioita

- Julkisen talouden vahvistaminen vaatii selkeän suunnitelman ja seurantamekanismin
 - VM:n kehitysarviot keskipitkälle aikavälille sekä makrotalouden ja julkisen talouden ennusteet ovat luotettavia, mutta huomattaviakin muutoksia niihin on odotettavissa jatkossakin
 - Ennusteiden perusteella laadittujen toimenpiteiden vaikutuksia ja riittävyttä tulisi arvioida esimerkiksi vaalikauden puolivälissä
- Kestävyyšnäkökulma tulisi olla kiinteä osa julkisen talouden säädöspohjaista suunnittelua
 - Pitkän aikavälin kestävyystarkastelun tulisi olla systemaattisesti esillä hallituksen päätöksenteossa ja eduskunnalle välitettävässä informaatioissa
 - Kestävyystiekartan tyyppinen systemaattinen suunnitelma on hyödyllinen väline velkasuhdetavoitteiden saavuttamiseksi

- Vältetään vallitsevaa taloussuhdannetta mahdollisesti vahvistavia, suunnittelemattomia tulo- ja menopäätöksiä
 - Suhdannevaihtelut olivat viime vaalikaudella poikkeuksellisen suuria
 - Koronapandemian jälkeen finanssipolitiikan mitoitus jäi liian väljäksi
 - Suhdannetilän arviointiin on otettu käyttöön uusi väline, lämpökartta
- Julkisen talouden ohjausta tulisi uudistaa
 - Kehysjärjestelmään tulee sitoutua valtiontalouden suunnittelun välineenä
 - Julkisen talouden rahoitusasematavoitteella tulisi olla nykyistä suurempi rooli
 - Kansallisten finanssipolitiikan riippumattomien valvojien roolia olisi perusteltua vahvistaa sekä kansallisessa että EU:n uudistuvassa finanssipoliittisessa kehikossa

- Työllisyyden parantaminen on tärkeää alkavalla vaalikaudella
 - Työllisyysastetavoitteen lisäksi kannattaa asettaa tavoite ns. päätösperäisille lisätyöllisille
 - Työllisyystavoitteisiin on syytä kytkeä tavoite julkisen talouden vahvistumisesta
 - Työperusteisen maahanmuuton lisääminen on tärkeää
- Tulevaisuuden talouskasvun edellytyksiin tulee panostaa väestön koulutustasoa nostamalla

2. Viranomaisten selkeä vastuunjako
ja valmiit yhteistyökäytännöt tukevat
kriiseissä ja häiriötilanteissa

- Edistetään valmiuslain ja häiriötilanteiden hallintaa ohjaavien säädösten kokonaisuudistusta
 - Varmistetaan viranomaisten tiedonsaanti, yhteistyön järjestelyt sekä valmiussuunnittelu ja riskienhallinta
 - Määritellään ennakkoon kansallinen tukimekanismi poikkeustilanteiden varalle.
 - Kehitetään lainsäädäntöä ja määritellään toimintatavat, joilla kansallinen tuki saadaan kohdistettua tukea tarvitseville toimialoille ja kriisistä aiheutuneisiin talousvaikutuksiin.
 - Huolehditään, että koronapandemian aikana luodut päätöksentekoa tukevat tiedon tuottamisen toimintatavat säilytetään ja niitä edelleen kehitetään

3. Toimivat etuudet ja julkiset palvelut
turvaavat osaltaan hyvinvointivaltion
perustaa

- Edistetään sosiaaliturvauudistuksen valmistelua
 - Kiinnitetään erityistä huomiota sosiaalietuuksiin suunniteltujen muutosten yhteisvaikutuksiin
 - Linjataan esimerkiksi, missä määrin matalia ansiotuloja saavia ruokakuntia tuetaan asumistukijärjestelmällä ja muiden etuuksien avulla.
- Seurataan hyvinvointialueuudistuksen toteutumista ja vaikutuksia
 - Selvitetään syyt hyvinvointialueiden alijäämäisiin taloussuunnitelmiin ja arvioidaan talouden tasapainottamissuunnitelmien tehokkuutta
 - Parannetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista sekä toiminnasta kerättävän tietopohjan ajantasaisuutta ja luotettavuutta
 - Toteutetaan hyvinvointialueiden rahoitus- ja ohjausjärjestelmän kokonaisarviointi vaalikauden aikana

- **Arvioidaan ja työvoimapoliittisten uudistusten vaikutuksia**
 - Arvioidaan edellisen hallituksen työllisyystoimien, etenkin pohjoismainen työvoimapalvelumallin sekä nuorille ja osatyökykyisille suunnattujen toimien, vaikutuksia.
 - Valmistellaan huolellisesti julkisten työvoimapalveluiden siirto kunnille sekä työvoimapalveluiden integrointi hyvinvointialueiden järjestämiin palveluihin.
- **Huolehditaan maahanmuuton vaikutuksista**
 - Vahvistetaan ja vakiinnutetaan työperusteisille maahanmuuttajille tarjottavia neuvonta-, ohjaus-, asettautumis- ja kotouttamispalveluja koko maassa
 - Edistetään sosiaali- ja terveydenhuollon riittävyyden ja saatavuuden –työryhmän ehdotuksia ulkomaisen työvoiman pätevöittämisskoulutuksen rahoittamiseksi, kehittämiseksi ja vakinaistamiseksi
 - Aloitetaan kotoutumista edistävien toimenpiteiden seuranta kotoutumislain tultua voimaan vuonna 2025

4. Ulkoiset ja sisäiset muutokset
haastavat valtionhallintoa
uudistamaan toimintatapojaan

- Edistetään toimivia sähköisiä palveluita
 - Panostetaan palvelujen kehittämisessä yhä enemmän asiakaslähtöisyyteen ja hyödynnetään kehitystyössä asiakasvuorovaikutusta
 - Varmistetaan, että sähköisten palveluiden edistämien yhteydessä kehitetään myös lainsäädäntöä ja toimintatapoja
 - Varmistetaan, että tietojärjestelmä uudistusten tavoitteet ovat realistisia
- Huolehditaan uudistusten tietoperustasta ja organisoinnista
 - Arvioidaan huolellisesti onko yhtiömuotinen organisointi perusteltua ja mihin yhteiskunnalliseen ongelmaan tai tarpeeseen yhtiömuotoisella toiminnalla voi vastata. Tarkastellaan huolellisesti vaihtoehtoja yhtiön perustamiselle.
 - Sovitetaan yhteen uusinvestoinnit ja ylläpidon kustannukset liikenneverkkojen elinkaaren hallinnassa. Esitetään talousarviosuunnittelussa investointien elinkaaren aikaiset ylläpitomenot.

- Kestävän kehityksen tavoitteita edistävät toimenpiteet sidotaan vahvemmin toiminnan, talouden ja investointien suunnitteluun
 - Ministeriöiden käyttöön tarvitaan malleja, joilla ne voivat arvioida kestävän kehityksen toteutumista politiikkavalmistelussa
 - Ilmastorahoituksen kohdentamiseen laaditaan suunnitelma

Kiitos!

Tack!